

Český parlament a parlamentarismus

Úvod

KP IPS FSV UK

LS 2021

Úvod

- K čemu má sloužit předmět(?)
- Kdo, co, kdy, jak?
- Parlament v českém politickém systému
 - Fungování parlamentu
 - Parlamentní právo
 - Parlamentní praxe
 - Aktuální problémy
 - „Žvanírna“, „Vojto“, předsednictví PS, noví poslanci, flákance atd.

Úvod: parlamentní režim

➤ **Parlamentní režim**

Ústavní systém

Rovnováha moci (vláda/parlament)

Politická kolektivní odpovědnost vlády před parlamentem (ev. komorou)

Možnost rozpuštění (dolní) komor(y).

➤ **Racionalizovaný parlamentarismus**

Boris Mirkine-Guetzevitch

Techniky (ústavní a volební) směřující k omezení vládní nestability

→ umožnit fungování režimu

Kodifikace politických vztahů v parlamentním režimu

1. Základ: Parlamentní právo - Prameny

- **Ústava**

Racionalizovaný parlamentarismus (Boris Mirkine-Guetzevitch) - Celosvětový trend po r. 1945 (kodifikace pravidel)

Benjamin Constant (1805): článek zakazující čtení projevu (debata, schopnost argumentace, dialog)

ČR: Hlava druhá (čl. 15-53) Ú.

- (např. ve Francii organické zákony)

- **Zákon** (zákony o jednacích řádech)

Zákon o jednacím řádu dané sněmovny (90/1995)

Stykový zákon (300/2017)

- **Autonomní usnesení komor**

- Ustálená **praxe**

Základ: Parlamentní právo - Prameny

- Jurisdikce Ústavního soudu
- Nepsané prameny

Precedens

Praxe:

slušnost (vstát při řeči, třeba jednoslovné odpovědi, spontánní regulace sněmovny), zdvořilost, vycházející ze soužití

politická praxe (např. když předsedající jednání nehlasuje, aby zachoval neutralitu; úzus, který není vymahatelný)

parlamentní právo („policie“, resp. kázeňské pravidlo)

Parlamentní obyčej (ustálená praxe)

Základ: Parlamentní právo - Prameny

Praxe

„Typ **parlamentní kultury** ovlivňuje řada faktorů. Asi nejvýznamnějším je **tradice**, protože „matkou ústavy jsou dějiny“, **pravidla**, **zvyklosti**, **mravy a způsoby jsou takové, jak se historicky vyvinuly**. Důležitou roli hraje **délka kontinuálního pěstování parlamentní kultury**; je zjevné, že německý Spolkový sněm za šedesát let své poválečné existence zavedl pro své jednání více pravidel a preciznější pravidla než Poslanecká sněmovna za sedmnáct let. I v případě PS pravidel parlamentního jednání postupně přibývá...“ J. Wintr, str. 46

Problematické aspekty českého parlamentarismu

Vliv na fungování parlamentu + exekutivy:

- Ústava
- Praxe (dolní komora + vláda)
- Politická situace
- Politická „kultura“
- Politické výhledy aktérů

Většina-opozice, odpovědnost

- Sestavování vlády
- Vládní odpovědnost
- Kontinuita
- Přeběhlictví
- Postavení opozice
- Obstrukce

Trpělivost, maminko. Obstrukce je legitimní nástroj
bezmocných...

Seminárky (a prezentace) - příklady

- Z dějin českého parlamentu/parlamentarismu
- Zaměření se na vývoj konkrétních pravidel či praxí
(rozdělení funkcí, způsoby jednání, přeběhlictví atp.)
- Poslanci a senátoři (sociologický vývoj: gender, věk, profese, stranictví)
- Analýza hlasování
- Parlament a/vs. ostatní instituce (parlamentní režim)